

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้สอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 จังหวัดสงขลา โดยมีโรงเรียนวิถีพุทธระดับประถมศึกษาทั้งหมด 174 โรงเรียน และสุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 174 คน และ กลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ นักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาใน โรงเรียนวิถีพุทธ ในจังหวัดสงขลา โดยการเลือกแบบเจาะจง และวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 10 คน โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรมตามความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลและรวบรวมกลับมาด้วยวิธีส่งไปรษณีย์ จำนวน 174 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 112 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 64.3 จากข้อมูลที่ได้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ตามวิธีการที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3 แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

ศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ในด้าน

1. วัตถุประสงค์การสอน

2. สาระการเรียนรู้

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. สิ่งแวดล้อมทางการเรียน

5. การวัดและประเมินผล

1.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา

2. การศึกษาการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรมตามความคิดเห็นนักวิชาการศึกษา ศักขานินเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 จังหวัดสงขลา โดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

2.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

2.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

ศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ในด้าน

1. วัตถุประสงค์การสอน
2. สาระการเรียนรู้
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. สิ่งแวดล้อมทางการเรียน
5. การวัดและประเมินผล

2.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา

ซึ่งปรากฏผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดย
บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา จากแบบสอบถาม

1.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตารางที่ 8 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	47	42
หญิง	65	58
2. อายุ		
21-30 ปี	6	5.4
31-40 ปี	19	17.0
41-50 ปี	25	22.3
51-60 ปี	62	55.4
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	0.9
ปริญญาตรี	105	93.8
ปริญญาโท	6	5.4
อื่นๆ	0	0
4. สาขาวิชาที่ท่านสำเร็จการศึกษา		
ศิลปะ ศิลปศึกษา หรือวิชาที่เกี่ยวข้อง	19	17
อื่นๆ	93	83
5. ประสบการณ์ในการสอนวิชาศิลปศึกษา(ทัศนศิลป์)		
1-5 ปี	30	26.8
6-10 ปี	25	22.3
11-15 ปี	31	27.7
16-20 ปี	7	6.3
20 ปีขึ้นไป	19	17
6. ท่านเคยผ่านการประชุมสัมมนา การอบรมศึกษาดูงาน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการพุทธธรรมหรือไม่		
เคยผ่านการอบรม	52	46.4
ไม่เคยผ่านการอบรม	60	53.6
7. ท่านสนใจ แนวคิดเกี่ยวกับพุทธธรรมกับการจัดการศึกษาหรือไม่		
สนใจ	108	96.4
ไม่สนใจ	1	0.9
ไม่แน่ใจ	3	2.7

จากตารางที่ 8 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ได้ดังนี้

เพศ จากกลุ่มตัวอย่างประชากร 112 คน เป็นครูศิลปศึกษาหญิงมากกว่าครูศิลปศึกษาชาย คือ ครูศิลปศึกษาหญิงคิดเป็นร้อยละ 58 และครูศิลปศึกษาชายคิดเป็นร้อยละ 42

อายุ ครูศิลปศึกษาโดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.4 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.3 อายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.4 และอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.0

วุฒิการศึกษาครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 93.8 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 5.4 และ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 0.9

สาขาที่สำเร็จการศึกษา ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาศิลปศึกษาหรือสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 83 และสำเร็จการศึกษาในสาขาศิลปศึกษาหรือวิชาที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 17

ประสบการณ์ในการสอนศิลปศึกษา ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนศิลปศึกษาระหว่าง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.7 รองลงมาคือ มีประสบการณ์การสอนระหว่าง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.8 มีประสบการณ์การสอนระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.3 มีประสบการณ์การสอน 20 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.0 และมีประสบการณ์การสอนระหว่าง 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.3

การประชุมสัมมนา การอบรม และศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการพุทธธรรม ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการอบรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการพุทธธรรม คิดเป็นร้อยละ 53.6 และ เคยผ่านการอบรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการพุทธธรรมคิดเป็นร้อยละ 46.4

ความสนใจในแนวคิดเกี่ยวกับพุทธธรรมกับการจัดการศึกษา ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีความสนใจในแนวคิดเกี่ยวกับพุทธธรรมกับการจัดการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 96.4 ไม่สนใจคิดเป็นร้อยละ 2.7 และ ไม่สนใจ คิดเป็นร้อยละ 0.9

1.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดย บุรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของครูผู้สอน ศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาโดยบุรณาการพุทธธรรม ด้านวัตถุประสงค์การสอน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านวัตถุประสงค์การสอน			
เพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมตามหลักไตรสิกขา			
1.1 ด้านอภิศิลศึกษา (ศีล)			
1.1.1 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะความสามารถในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามขั้นตอนระเบียบวิธี ตามที่ได้รับมอบหมายได้	4.22	.565	เห็นด้วย
1.1.2 เพื่อให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มีความตรงต่อเวลา รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ ในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์)	4.55	.551	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.1.3 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ทางทัศนศิลป์ได้อย่างเหมาะสม ปลอดภัย และไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม	4.50	.520	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.2 ด้านอภิจิตศึกษา (สมาธิ)			
1.2.1 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมาธิ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ และมีความสุขในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์)	4.78	.439	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.2.2 เพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ร่วมกับผู้อื่น	4.61	.491	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.2.3 เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในงานทัศนศิลป์ ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา	4.60	.545	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.3 ด้านอภิปญญาศึกษา (ปัญญา)			
1.3.1 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระทัศนศิลป์ สามารถคิดแก้ปัญหาและสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามความคิดจินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจของตนได้	4.48	.600	เห็นด้วย
1.3.2 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ อธิบายความหมายงานทัศนศิลป์และความงามของศิลปะ	4.29	.636	เห็นด้วย
1.3.3 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำสาระความรู้และวิธีการทางทัศนศิลป์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.47	.615	เห็นด้วย
รวมเฉลี่ย	4.50		เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 9 แสดงความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรมในด้านวัตถุประสงค์การสอนรวมทุกข้อ ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.50$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นดังนี้

ข้อ 1.1 ด้านอิศลสิกขา(ศีล) ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่งใน 2 ข้อย่อย คือ ข้อ 1.1.2 เพื่อให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มีความตรงต่อเวลา รับผิดชอบและซื่อสัตย์ ในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) ($\bar{X} = 4.55$) และ ข้อ 1.1.3 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ทางทัศนศิลป์ได้อย่างเหมาะสม ปลอดภัย และไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.50$) และ มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย คือ ข้อ 1.1.1 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะความสามารถในการ สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามขั้นตอนระเบียบวิธี ตามที่ ได้รับมอบหมายได้ ($\bar{X} = 4.22$)

ข้อ 1.2 ด้านอิศจิตตสิกขา(สมาธิ) ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่งทั้ง 3 ข้อย่อย คือ ข้อ 1.2.1 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมาธิ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ และ มีความสุขในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมาคือ ข้อ 1.2.2 เพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.61$) และ ข้อ 1.2.3 เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในงานทัศนศิลป์ ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.60$)

ข้อ 1.3 ด้านอิปัญญาสิกขา(ปัญญา) ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วย ทั้ง 3 ข้อย่อย คือ ข้อ 1.3.1 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระทัศนศิลป์ สามารถ คิดแก้ปัญหา และสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามความคิดจินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจ ของตนได้ ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมาคือ ข้อ 1.3.3 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำสาระความรู้และวิธีการทาง ทัศนศิลป์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.47$) และข้อ 1.3.2 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดง ความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ อธิบายความหมายงานทัศนศิลป์และความงามของศิลปะ ($\bar{X} = 4.29$)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของครูผู้สอน ศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ด้านสาระการเรียนรู้

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
2. ด้านสาระการเรียนรู้			
มีเนื้อหาสาระที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมตามหลักไตรสิกขา			
2.1 ด้านอิทธิศิลป์ศึกษา (ศิลป์)			
2.1.1 มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ตามขั้นตอน ระเบียบวิธีต่างๆ อย่างถูกต้องและปลอดภัย	4.20	.583	เห็นด้วย
2.1.2 มีการสอดแทรกเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมที่สามารถ ใช้เป็นหลักในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) และการประพฤติตน เป็นคนดี เช่น อิทธิบาท 4, เบญจศีล เบญจธรรม เป็นต้น	4.32	.588	เห็นด้วย
2.1.3 มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ทางทัศนศิลป์ อย่างเหมาะสม ปลอดภัย และมีความรับผิดชอบ โดยเน้นการใช้วัสดุที่ผลิตได้เอง หรือหาได้ง่ายในท้องถิ่น	4.36	.598	เห็นด้วย
2.2 ด้านอิทธิจิตตสิกขา (สมาธิ)			
2.2.1 มีการสอดแทรกเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการฝึกสมาธิ และประโยชน์ของการฝึกสมาธิในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์)	4.57	.515	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.2.2 มีการสอดแทรกเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับหลักพุทธธรรม ที่สามารถใช้เป็นหลักในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ในการทำกิจกรรม ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ร่วมกับผู้อื่น เช่น พรหมวิหาร 4, สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น	4.27	.644	เห็นด้วย
2.2.3 มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความเป็นมา และความสำคัญของ งานทัศนศิลป์ ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามที่เกี่ยวข้องเนื่อกับพระพุทธศาสนา	4.37	.553	เห็นด้วย
2.3 ด้านอิทธิปัญญาสิกขา (ปัญญา)			
2.3.1 มีการสอดแทรกเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมที่สามารถ ใช้เป็นหลักในการคิด แก้ปัญหาในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) เช่น โยนิโสมนสิการ เป็นต้น	4.18	.611	เห็นด้วย
2.3.2 มีเนื้อหาสาระที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้สำรวจ ทดลอง สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจ เน้นให้ผู้เรียนได้ค้นหามากกว่าสอนให้ทำ	4.42	.624	เห็นด้วย
2.3.3 มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ที่สอดคล้อง กับความสนใจ สภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตของผู้เรียน	4.38	.557	เห็นด้วย
รวมเฉลี่ย	4.34		เห็นด้วย

จากตารางที่ 10 แสดงความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรมในด้านสาระการเรียนรู้รวมทุกข้อ ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}=4.34$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นดังนี้

ข้อ 2.1 ด้านอริศิลป์ศึกษา(ศิลป์) ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ทั้ง 3 ข้อย่อย คือ ข้อ 2.1.3 มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ทางทัศนศิลป์ อย่างเหมาะสม ปลอดภัย และมีความรับผิดชอบ โดยเน้นการใช้วัสดุที่ผลิตได้เอง หรือหาได้ง่ายในท้องถิ่น ($\bar{X}=4.36$) รองลงมาคือ ข้อ 2.1.2 มีการสอดแทรกเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับหลักพุทธธรรม ที่สามารถใช้เป็นหลักในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) และการประพฤติตนเป็นคนดี เช่น อิทธิบาท 4, เบญจศิลป์ เบญจธรรม เป็นต้น ($\bar{X}=4.32$) และข้อ 2.1.1 มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์งาน ทัศนศิลป์ ตามขั้นตอนระเบียบวิธีต่างๆ อย่างถูกต้องและปลอดภัย ($\bar{X}=4.20$)

ข้อ 2.2 ด้านอริจิตตศึกษา(สมาธิ) ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 ข้อย่อย คือ ข้อ 2.2.1 มีการสอดแทรกเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการฝึกสมาธิและประโยชน์ของการฝึกสมาธิในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) ($\bar{X}=4.57$) และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วย 2 ย่อย คือ ข้อ 2.2.3 มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความเป็นมา และความสำคัญของงานทัศนศิลป์ ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม อันดงามที่เกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนา ($\bar{X}=4.37$) และข้อ 2.2.2 มีการสอดแทรก เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมที่สามารถใช้เป็นหลักในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ร่วมกับผู้อื่น เช่น พรหมวิหาร 4, สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น ($\bar{X}=4.27$)

ข้อ 2.3 ด้านอริปัญญาศึกษา(ปัญญา) ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ทั้ง 3 ข้อย่อย คือ ข้อ 2.3.2 มีเนื้อหาสาระที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้สำรวจ ทดลอง สร้างสรรค์งาน ทัศนศิลป์ตามความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจ เน้นให้ผู้เรียนได้ค้นหามากกว่า สอนให้ทำ ($\bar{X}=4.42$) รองลงมาคือ ข้อ 2.3.3 มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ที่สอดคล้องกับความสนใจ สภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตของผู้เรียน ($\bar{X}=4.38$) และข้อ 2.3.1 มีการสอดแทรกเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมที่สามารถใช้เป็นหลักในการคิด แก้ปัญหาในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) เช่น โยนิโสมนสิการ เป็นต้น ($\bar{X}=4.18$)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของครูผู้สอน ศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมตามหลักไตรสิกขา			
3.1 ด้านอิทธิศิลป์ศึกษา (ศิลป์)			
3.1.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกกำหนดขั้นตอน วิธีการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) ด้วยตนเอง	4.38	.604	เห็นด้วย
3.1.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีการกำหนดข้อตกลงร่วมกันโดยเน้นความมีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ในการ ทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์)	4.59	.529	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.2.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้วัสดุอุปกรณ์ทางทัศนศิลป์ ที่ผลิตได้เอง หรือหาได้ง่ายในห้องถิ่น เช่น สีจากธรรมชาติ งานประดิษฐ์จากเศษวัสดุ เป็นต้น	4.51	.630	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.2 ด้านอิทธิจิตตสิกขา (สมาธิ)			
3.2.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่เน้นการทำงานที่อาศัยความประณีต ละเอียดลออ เพื่อเสริมสร้างสมาธิให้แก่ผู้เรียน	4.62	.524	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.2.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์)ร่วมกับผู้อื่น เช่น การใช้กระบวนการกลุ่ม การทำโครงการ เป็นต้น	4.46	.568	เห็นด้วย
3.2.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมในห้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดการซึมซับและเห็นคุณค่า	4.49	.569	เห็นด้วย
3.3 ด้านอิทธิปัญญาสิกขา (ปัญญา)			
3.3.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทดลองคิดแก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์	4.50	.569	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.3.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ อธิบายความหมายงานทัศนศิลป์และความงามของศิลปะ	4.35	.596	เห็นด้วย

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของครูผู้สอน ศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน(ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
3.3.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้นำ สาระความรู้และวิธีการทางทัศนศิลป์ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.48	.502	เห็นด้วย
รวมเฉลี่ย	4.49		เห็นด้วย

จากตารางที่ 11 แสดงความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรมในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมทุกข้อ ครูศิลปศึกษา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}=4.49$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นดังนี้

ข้อ 3.1 ด้านอธิศัลลิกา(ศีล) ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 ข้อย่อย คือ ข้อ 3.1.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีการกำหนดข้อตกลงร่วมกันโดยเน้นความ มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ในการ ทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ($\bar{X}=4.59$) รองลงมาคือ ข้อ 3.2.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ ใช้ วัสดุอุปกรณ์ทางทัศนศิลป์ ที่ผลิตได้เอง หรือหาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น สีจากธรรมชาติ งาน ประติมากรรมจากเศษวัสดุ เป็นต้น ($\bar{X}=4.51$) และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย 1 ข้อย่อย คือ ข้อ 3.1.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกกำหนดขั้นตอน วิธีการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) ด้วยตนเอง ($\bar{X}=4.38$)

ข้อ 3.2 ด้านอธิจิตตสิกขา(สมาธิ) ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่าง ยิ่ง 1 ข้อย่อย คือ ข้อ 3.2.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่เน้นการทำงานที่ อาศัยความประณีต ละเอียดลออเพื่อเสริมสร้างสมาธิให้แก่ผู้เรียน ($\bar{X}=4.62$) และมีความคิดเห็น อยู่ในระดับเห็นด้วย 2 ข้อย่อย คือ ข้อ 3.2.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมด้าน ศิลปวัฒนธรรม ในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดการซึมซับและเห็นคุณค่า

($\bar{X}=4.49$) และ ข้อ 3.2.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์)ร่วมกับผู้อื่น เช่น การใช้กระบวนการกลุ่ม การทำโครงการ เป็นต้น ($\bar{X}=4.46$)

ข้อ 3.3 ด้านอธิบายสัญลักษณ์(ปัญญา) ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ใน 1 ข้อย่อย คือ ข้อ 3.3.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทดลองคิดแก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ($\bar{X}=4.50$) และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย 2 ข้อย่อย คือ ข้อ 3.3.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้นำสาระความรู้และวิธีการทางทัศนศิลป์ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X}=4.48$) และข้อ 3.3.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ อธิบายความหมายงานทัศนศิลป์และความงามของศิลปะ ($\bar{X}=4.35$)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของครูผู้สอน ศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
4. ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน			
จัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน			
แบบองค์รวมตามหลักไตรสิกขา			
4.1 ด้านอธิบายสัญลักษณ์ (ศิลป์)			
4.1.1 ห้องเรียนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ควรมีความเหมาะสมกับจำนวนของผู้เรียน มีการจัดแบ่งพื้นที่อย่างเหมาะสม เพื่อต่อการทำกิจกรรมศิลปะ(ทัศนศิลป์) ที่หลากหลาย	4.51	.630	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4.1.2 ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อย ตลอดจนตกแต่งห้องเรียนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ให้สวยงาม มีบรรยากาศเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน	4.66	.476	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4.1.3 ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ทางทัศนศิลป์ต่างๆ รวมถึงการดูแลรักษาและจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบ	4.62	.524	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4.2 ด้านอธิบายจิตตสิกขา (สมาธิ)			
4.2.1 ห้องเรียนศิลปะ (ทัศนศิลป์) มีบรรยากาศสงบใกล้ธรรมชาติ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) อย่างมีสมาธิและมีความสุข	4.64	.535	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของครูผู้สอน ศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน(ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
4.2.2 จัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เน้นความร่วมมือ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์)	4.59	.494	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4.2.3 ส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนา อย่างสม่ำเสมอ	4.49	.553	เห็นด้วย
4.3 ด้านอธิปไตยศึกษา (ปัญญา)			
4.3.1 จัดบรรยากาศการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่สร้างสรรค์	4.61	.491	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4.3.2 จัดบรรยากาศการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมี การแสดงออก การแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์อย่างอิสระ	4.60	.607	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4.3.3 มีแหล่งเรียนรู้ทางทัศนศิลป์ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน	4.67	.527	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวมเฉลี่ย	4.60		เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 12 แสดงความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรมในด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรวมทุกข้อ ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X}=4.60$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นดังนี้

ข้อ 4.1 ด้านอธิปไตยศึกษา(ศิลปะ) ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งทั้ง 3 ข้อย่อย คือ ข้อ 4.1.2 ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อย ตลอดจน ตกแต่งห้องเรียนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ให้สวยงาม มีบรรยากาศเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.66$) รองลงมาคือ ข้อ 4.1.3 ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ทาง

ทัศนศิลป์ต่างๆ รวมถึงการดูแลรักษาและจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบ ($\bar{X}$ =4.62) และข้อ 4.1.1 ห้องเรียนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ควรมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนของผู้เรียน มีการจัดแบ่งพื้นที่อย่างเหมาะสมเอื้อต่อการทำกิจกรรมศิลปะ(ทัศนศิลป์) ที่หลากหลาย ($\bar{X}$ =4.51)

ข้อ 4.2 ด้านอริจิตตสิกขา(สมาธิ) ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 ข้อย่อย คือ ข้อ4.2.1 ห้องเรียนศิลปะ (ทัศนศิลป์)มีบรรยากาศสงบ ใกล้เคียงธรรมชาติ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) อย่างมีสมาธิและมีความสุข ($\bar{X}$ =4.64) รอลงมาคือข้อ 4.2.2 จัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เน้นความร่วมมือ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ($\bar{X}$ =4.59) และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย 1 ข้อย่อย คือ ข้อ 4.2.3 ส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามในห้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}$ =4.49)

ข้อ 4.3 ด้านอริปัญญาสิกขา(ปัญญา) ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้ง 3ข้อย่อย คือ ข้อ 4.3.3 มีแหล่งเรียนรู้ทางทัศนศิลป์ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ($\bar{X}$ =4.67) รอลงมาคือ ข้อ 4.3.1 จัดบรรยากาศการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่สร้างสรรค์ ($\bar{X}$ =4.61) และ ข้อ 4.3.2 จัดบรรยากาศการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์)ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมี การแสดงออก การแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์อย่างอิสระ ($\bar{X}$ =4.60)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของครูผู้สอน ศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านการวัดและ ประเมินผล

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
5. ด้านการวัดและประเมินผล			
มีการประเมินผู้เรียนแบบองค์รวมตามหลักทฤษฎี 4			
5.1 ด้านภาววิทยา			
5.1.1 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านความพร้อมในการเรียน ความสะอาดเรียบร้อยในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) การเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ทางทัศนศิลป์ได้อย่างเหมาะสม ปลอดภัย และไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม	4.48	.600	เห็นด้วย
5.2 ด้านภาวจิต			
5.2.1 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านทักษะความสามารถ ในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามขั้นตอนระเบียบวิธี ตามที่ได้รับ มอบหมาย	4.51	.537	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5.2.2 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านคุณธรรมในการทำงาน ความมีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์)	4.64	.500	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5.3 ด้านภาวจิต			
5.3.1 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านความมีสมาธิ ความมุ่งมั่นตั้งใจ และมีความสุข ในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์)	4.50	.537	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5.3.2 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ที่ติดต่อผู้อื่น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจรู้จัก เชื้อเพื่อเผื่อแผ่ ในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ร่วมกับผู้อื่น	4.53	.553	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5.3.3 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านการเห็นคุณค่าใน งานทัศนศิลป์ ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม ที่เกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนา	4.43	.581	เห็นด้วย

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของครูผู้สอน ศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านการวัดและ ประเมินผล (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
5.4 ด้านภาวิตปัญญา			
5.4.1 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระทัศนศิลป์ สามารถ คิดแก้ปัญหาในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์)	4.45	.534	เห็นด้วย
5.4.2 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการสื่อความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจ ผ่านงานศิลปะ (ทัศนศิลป์)	4.62	.541	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5.4.3 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ อธิบาย ความหมายงานทัศนศิลป์และความงามของศิลปะ	4.38	.555	เห็นด้วย
รวมเฉลี่ย	4.50		เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 13 แสดงความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรมในด้านการวัดและประเมินผลรวมทุกข้อ ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X}=4.50$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นดังนี้

ข้อ 5.1 ด้านภาวิตกาย ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย คือ ข้อ 5.1.1 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านความพร้อมในการเรียน ความสะอาดเรียบร้อยในการทำงาน ศิลปะ(ทัศนศิลป์)การเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ทางทัศนศิลป์ได้อย่างเหมาะสม ปลอดภัย และไม่ เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=4.48$)

ข้อ 5.2 ด้านภาวนิตศิลป์ ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งทั้ง 2 ข้อย่อย คือ ข้อ 5.2.2 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านคุณธรรมในการทำงาน ความมีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ($\bar{X}=4.64$) และ

ข้อ 5.2.1 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านทักษะความสามารถ ในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ตามขั้นตอนระเบียบวิธีตามที่ได้รับ มอบหมาย ($\bar{X}=4.51$)

ข้อ 5.3 ด้านภาวนิตจิต ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งใน 2 ข้อย่อย คือ ข้อ 5.3.2 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ที่ดีต่อผู้อื่น มีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน มีน้ำใจรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X}=4.53$) รองลงมาคือ ข้อ 5.3.1 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านความมีสมาธิ ความมุ่งมั่นตั้งใจ และมีความสุขในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) ($\bar{X}=4.50$) และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ใน 1 ข้อย่อย คือ ข้อ 5.3.3 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านการเห็นคุณค่าในงานทัศนศิลป์ ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ($\bar{X}=4.43$)

5.4 ด้านภาวนิตปัญญา ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งใน 1 ข้อย่อย คือ ข้อ 5.4.2 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการสื่อความคิดจินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจ ผ่านงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) ($\bar{X}=4.62$) และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยใน 1 ข้อย่อย คือ ข้อ 5.4.1 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระทัศนศิลป์ สามารถคิดแก้ปัญหาในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) ($\bar{X}=4.45$) และ ข้อ 5.4.3 มีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ อธิบายความหมายงานทัศนศิลป์และความงามของศิลปะ ($\bar{X}=4.38$)

1.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านวัตถุประสงค์การสอน จำแนกและจัดลำดับตามความถี่

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านวัตถุประสงค์การสอน		
1.1 ควรกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม ตามหลักไตรสิกขา	34	30.4
1.2 ควรกำหนดวัตถุประสงค์โดยเน้นการใช้ศิลปะ(ทัศนศิลป์) เป็นสื่อกลางในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน	24	21.4
1.3 ควรมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม	21	18.8
1.4 ควรกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรมโดยคำนึงถึงวุฒิภาวะของผู้เรียนและความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก	17	15.2
1.5 ควรกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม โดยเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ที่เกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนา	16	14.3
1.6 ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ควรมีความรู้ ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมมากพอเพียงพอ จึงจะสามารถกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน ได้อย่างเหมาะสม	14	12.5
1.7 ควรกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม โดยเน้นให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	11	9.8
1.8 ควรกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน	2	1.8

จากตารางที่ 14 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนศิลปศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ในด้านวัตถุประสงค์การสอน ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่หนึ่ง ควรกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมตามหลักไตรสิกขา ร้อยละ 30.4 ลำดับที่สอง ควรกำหนดวัตถุประสงค์โดยเน้นการใช้ศิลปะ(ทัศนศิลป์) เป็นสื่อกลางในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน ร้อยละ 21.4 ลำดับที่สาม ควรมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม ร้อยละ 18.8 ลำดับที่สี่ ควรกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรมโดยคำนึงถึงวุฒิภาวะของผู้เรียนและความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก ร้อยละ 15.2 และลำดับที่ห้า ควรกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม โดยเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ร้อยละ 14.3

ตารางที่ 15 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านสาระการเรียนรู้ จำแนกและจัดลำดับตามความถี่

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
2. ด้านสาระการเรียนรู้		
2.1 ควรมีเนื้อหาสาระที่สอดแทรกหลักพุทธธรรมที่เสริมสร้างสมาธิในการทำงานศิลปะให้แก่ผู้เรียน	45	40.2
2.2 ควรมีเนื้อหาสาระที่สอดแทรกหลักพุทธธรรมที่เน้นให้ผู้เรียนประพฤติตนเป็นคนดี และหลักพุทธธรรมที่ใช้ในการทำงาน เช่น หลักอิทธิบาท 4 เป็นต้น	28	25.0
2.3 ควรมีเนื้อหาสาระที่หลากหลาย มีการวิเคราะห์ จัดแยกเนื้อหาทางทัศนศิลป์ ที่จะนำมาบูรณาการกับหลักพุทธธรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกลมกลืน และจัดเนื้อหาให้ง่ายต่อการเรียนรู้	25	22.3

ตารางที่ 15 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านสาระการเรียนรู้ จำแนกและจัดลำดับตามความถี่ (ต่อ)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
2.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำคู่มือ หรือจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูศิลปศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการกำหนดเนื้อหาสาระ ของการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม	18	16.1
2.5 ควรมีเนื้อหาสาระที่สอดแทรกหลักพุทธธรรมที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน	16	14.3
2.6 ควรเน้นเนื้อหาสาระจากเรื่องที่ใกล้ตัวผู้เรียนเป็นหลัก		
2.7 ควรมีเนื้อหาสาระที่สอดแทรกหลักพุทธธรรมที่สามารถใช้เป็นหลักในการคิดแก้ปัญหาในการทำงานศิลปะให้กับผู้เรียน เพราะผู้เรียนในปัจจุบันขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์	16	14.3
2.8 ควรมีเนื้อหาสาระที่สอดแทรกเรื่องราวของพุทธประวัติ นิทานชาดก ไบรณสถานและสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา เพื่อให้นักเรียนเกิดการซึมซับและเห็นคุณค่า	14	12.5
2.9 ควรมีเนื้อหาสาระที่สอดแทรกเรื่องราวของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนภูมิใจในความเป็นไทย และรู้คุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย	10	8.9
2.10 ควรจัดให้มีการบูรณาการพุทธธรรมในเนื้อหาสาระของทุกรายวิชา	8	7.1

จากตารางที่15 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนศิลปศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ในด้านสาระการเรียนรู้ ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่หนึ่ง ควรมีเนื้อหาสาระที่สอดแทรกหลักพุทธธรรมที่เสริมสร้างสมาธิในการทำงานศิลปะให้แก่ผู้เรียน ร้อยละ 40.2 ลำดับที่สอง ควรมีเนื้อหาสาระที่สอดแทรกหลักพุทธธรรมที่เน้นให้ผู้เรียนประพฤติตนเป็นคนดี และหลักพุทธธรรมที่ใช้ในการทำงาน เช่น หลักอิทธิบาท 4 เป็นต้น ร้อยละ 22.3 ร้อยละ 25.0 ลำดับที่สาม ควรมีเนื้อหาสาระที่หลากหลาย มีการวิเคราะห์ จัดแยกเนื้อหาทางทัศนศิลป์ ที่จะนำมาบูรณาการกับหลักพุทธธรรมต่างๆ ให้

สอดคล้องกลมกลืน และจัดเนื้อหาให้ง่ายต่อการเรียนรู้ ลำดับที่สี่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำคู่มือ หรือจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูศิลปศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการกำหนดเนื้อหาสาระ ของการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ร้อยละ16.1 และลำดับที่ห้า ควรมีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องหลักพุทธธรรมที่เน้นให้ผู้เรียน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ร้อยละ14.3

ตารางที่ 16 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		
3.1 ควรจัดกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) โดยเน้นการใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามัคคี เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับในความแตกต่างของแต่ละบุคคล	38	33.9
3.2 ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยเน้นกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่ส่งเสริมสมาธิของผู้เรียน	32	28.6
3.3 ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยเน้นกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	31	27.7
3.4 ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยเน้นกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	24	21.4
3.5 ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยเน้นกิจกรรมทัศนศึกษา โดยใช้วัดในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ และพระภิกษุเป็นวิทยากรให้ความรู้	21	18.8
3.6 ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยเน้นกิจกรรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และไม่ดูแคลนผู้ที่มีศักยภาพด้อยกว่า	15	13.4
3.7 ควรจัดให้มีกิจกรรมการนั่งสมาธิก่อนเรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้มีจิตสงบพร้อมที่จะเรียนรู้	8	7.1
3.8 ควรจัดกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) โดยคำนึงถึงความแตกต่างและความถนัดของผู้เรียน และให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม	4	3.6

ตารางที่ 16 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
3.9 เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในปัจจุบันมีน้อยเกินไป	2	1.8
3.10 ควรมีการจัดกิจกรรมบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระอื่น ๆ เช่น จัดกิจกรรมบูรณาการในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น	1	0.9

จากตารางที่ 16 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนศิลปศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่หนึ่งควรจัดกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) โดยเน้นการใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามัคคี เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับในความแตกต่างของแต่ละบุคคล ร้อยละ 33.9 ลำดับที่สอง ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยเน้นกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่ส่งเสริมสมาธิของผู้เรียน ร้อยละ 28.6 ลำดับที่สาม ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยเน้นกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ร้อยละ 27.7 ลำดับที่สี่ ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยเน้นกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ร้อยละ 21.4 และลำดับที่ห้า ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยเน้นกิจกรรมทัศนศึกษา โดยใช้วัดในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ และพระภิกษุเป็นวิทยากรให้ความรู้ ร้อยละ 18.8

ตารางที่ 17 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
4. ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน		
4.1 ควรใช้ชุมชนและวัด ที่เป็นเขตบริการของโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	37	33.0
4.2 ห้องเรียนศิลปะควรมีความเงียบสงบ ใกล้เคียงธรรมชาติ และควรใช้ธรรมชาติเป็นแหล่งเรียนรู้	35	31.3
4.3 บ้าน วัด และโรงเรียน ควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เป็นต้น	23	20.5
4.4 ควรมีการสนับสนุนงบประมาณ ในด้านห้องปฏิบัติการศิลปะ (ทัศนศิลป์) และอุปกรณ์การเรียนศิลปะ ที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	21	18.8
4.5 ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีทั้งในและนอกห้องเรียน	14	12.5
4.6 ควรสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน	9	8.0

จากตารางที่ 17 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนศิลปศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ในด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่หนึ่ง ควรใช้ชุมชนและวัดที่เป็นเขตบริการของโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอร้อยละ 33.0 ลำดับที่สอง ห้องเรียนศิลปะควรมีความเงียบสงบ ใกล้เคียงธรรมชาติ และควรใช้ธรรมชาติเป็นแหล่งเรียนรู้ ร้อยละ 31.3 ลำดับที่สาม บ้าน วัด และโรงเรียน ควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เป็นต้น ร้อยละ 20.5 ลำดับที่สี่ ควรมีการสนับสนุนงบประมาณ ในด้านห้องปฏิบัติการศิลปะ (ทัศนศิลป์) และอุปกรณ์การเรียนศิลปะที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ร้อยละ 18.8 และลำดับที่ห้า ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีทั้งในและนอกห้องเรียน ร้อยละ 12.5

ตารางที่ 18 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับ
ประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียน
วิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
5. ด้านการวัดและประเมินผล		
5.1 ควรมีการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงในทุก ๆ ด้านตามจุดประสงค์ที่ได้วางเอาไว้	46	41.1
5.2 ควรใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เช่น ใช้แบบสังเกตแบบบันทึก แบบสอบถามความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) เป็นต้น	34	30.4
5.3 ควรมีการวัดและประเมินผลการเรียน ให้ครอบคลุมรอบด้านตามหลักภาวนา 4	31	27.7
5.4 ควรมีการสรุปผลการประเมินเพื่อกำหนดคุณภาพของผู้เรียนและนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	27	24.1
5.5 ควรมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งด้านความคิดสร้างสรรค์และคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กันไป	22	19.6
5.6 ควรวัดและประเมินผลการเรียน โดยพิจารณาจากกระบวนการทำงานของผู้เรียนมากกว่าการพิจารณาจากผลงาน	19	17.0
5.7 ควรมีการวัดและประเมินผลการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนในทุก ๆ กิจกรรม	13	11.6
5.8 ควรมีการวัดและประเมินผลการเรียน ทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ	7	6.25

จากตารางที่ 18 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนศิลปศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา ในด้านการวัดและประเมินผล ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่หนึ่ง ควรมีการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงในทุกๆ ด้านตาม จุดประสงค์ที่ได้วางเอาไว้ ร้อยละ 41.1 ลำดับที่สอง ควรใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เช่น ใช้แบบสังเกต แบบบันทึก แบบสอบถามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ในการทำ กิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) เป็นต้น ร้อยละ 30.4 ลำดับที่สาม ควรมีการวัดและประเมินผลการ เรียนให้ครอบคลุมรอบด้าน ตามหลักภาวนา4 ร้อยละ 27.7 ลำดับที่สี่ ควรมีการสรุปผลการ ประเมินเพื่อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน และนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิ ภาพยิ่งขึ้น ร้อยละ 24.1 และลำดับที่ห้า ควรมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งด้านความคิด สร้งสรรค์ และคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กันไป ร้อยละ 19.6

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของ นักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการ โรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัด สงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ใน โรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา จากการสัมภาษณ์

2.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตารางที่ 19 สถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	6	60
หญิง	4	40
2. อายุ		
21-30 ปี	2	20
31-40 ปี	2	20
41-50 ปี	4	40
51-60 ปี	2	20
3.วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	10
ปริญญาตรี	6	60
ปริญญาโท	3	30
อื่นๆ	-	-

ตารางที่ 19 สถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
4. ตำแหน่ง		
นักวิชาการศึกษา ผู้รับผิดชอบโครงการ โรงเรียนวิถิพุทธ จ.สงขลา	1	10
ศึกษานิเทศก์ ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียน วิถิพุทธ จ.สงขลา	2	20
ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถิพุทธ จ.สงขลา	7	70
5. ประสบการณ์ในการเข้าอบรม ประชุม สัมมนา ศึกษาดูงาน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิถิพุทธ		
ไม่เคย	-	-
1 ครั้ง	1	10
2-3 ครั้ง	3	30
มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป	6	60
6. ท่านคิดว่าท่านมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาวิถิพุทธ		
น้อย	-	-
ปานกลาง	6	60
มาก	4	40

จากตารางที่ 19 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้ดังนี้
เพศ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (จำนวน 6 คน) และเป็นเพศหญิง (จำนวน 4
คน) ตามลำดับ

อายุ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี (จำนวน 4 คน) รองลงมาคืออายุ
ระหว่าง อายุระหว่าง 21-30 ปี (จำนวน 2 คน) อายุระหว่าง 31-40 ปี (จำนวน 2 คน) และ 51-60
ปี (จำนวน 2 คน)

วุฒิการศึกษา ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี
(จำนวน 6 คน) รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท (จำนวน 3 คน) และ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
(จำนวน 1 คน) ตามลำดับ

ตำแหน่ง ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นครูศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถิพุทธ จ.สงขลา (จำนวน
7 คน) รองลงมาเป็นศึกษานิเทศก์นักวิชาการศึกษาผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ จ.

สงขลา (จำนวน 2 คน) และนักวิชาการศึกษา ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จ.สงขลา (จำนวน 1 คน) ตามลำดับ

การประชุมสัมมนา การอบรม และศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการพุทธธรรม ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เคยผ่านการอบรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการพุทธธรรม มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป (จำนวน 6 คน) รองลงมาเคยผ่านการอบรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการพุทธธรรม 2-3 ครั้ง (จำนวน 3 คน) และเคยผ่านการอบรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการพุทธธรรม 1 ครั้ง (จำนวน 1 คน) ตามลำดับ

ความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาวิถีพุทธ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาวิถีพุทธในระดับปานกลาง(จำนวน 6 คน) และมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาวิถีพุทธมาก (จำนวน 4 คน) ตามลำดับ

2.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา จากการสัมภาษณ์

2.2.1 ด้านวัตถุประสงค์การสอน

ตารางที่ 20 ตารางแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านวัตถุประสงค์การสอน

ข้อความ	ความถี่	ร้อยละ
1. ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์ของหลักการศึกษาแนวพุทธกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา มีความสอดคล้องกันหรือไม่ เพราะเหตุใด		
1.1 มีความสอดคล้อง เพราะหลักการศึกษาแนวพุทธ หรือหลักไตรสิกขา มีความสอดคล้องกับเป้าหมายหลักของการศึกษา ตามพรบ.การศึกษา แห่งชาติ ในปัจจุบัน คือ ต้องการพัฒนาผู้เรียน ให้เป็น คนเก่ง ดี และมีความสุข	6	60

ตารางที่ 20 ตารางแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านวัตถุประสงค์การสอน (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่	ร้อยละ
1.2 มีความสอดคล้อง เพราะหลักการศึกษาแนวพุทธ หรือ หลักไตรสิกขา เป็นหลักการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม ซึ่งสามารถนำมาใช้ บูรณาการได้กับทุกกลุ่มสาระ โดยเฉพาะในสาระการเรียนรู้ ศิลปะ(ทัศนศิลป์) หากนำหลักไตรสิกขามาบูรณาการ ก็จะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้สมบูรณ์ในทุกๆด้าน	3	30
1.3 มีความสอดคล้อง เพราะหากพิจารณาจากมาตรฐานกลุ่มสาระ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ของสาระการเรียนรู้ ศิลปะ(ทัศนศิลป์)แล้ว จะเห็นได้ว่าล้วนมีความสอดคล้อง กับหลักไตรสิกขาทั้งสิ้น	1	10
2. ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ควรมีแนวทางอย่างไร		
2.1 ควรกำหนดวัตถุประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขาในการ บูรณาการเพื่อพัฒนาผู้เรียน แบบองค์รวมทั้งด้านศิลปะ คือทักษะความสามารถ และความประพฤติ สมานธิ คือ ความมุ่งมั่นตั้งใจ และปฏิสัมพันธ์ที่ดี และปัญญา คือความรู้ความเข้าใจ และความสามารถ ในการนำมาประยุกต์ใช้ แก้ปัญหา	10	100
2.2 ควรกำหนดวัตถุประสงค์ โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมานธิ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์)	9	90
2.3 ควรกำหนดวัตถุประสงค์ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ ที่ดีต่อผู้อื่น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจรู้จักเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ ในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ร่วมกับผู้อื่น	9	90
2.4 ควรกำหนดวัตถุประสงค์ โดยเน้นให้ผู้เรียน สามารถคิดแก้ปัญหา และสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามความคิดจินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจของตนได้	7	70
2.5 ควรกำหนดวัตถุประสงค์ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มีความตรงต่อเวลา รับผิดชอบและซื่อสัตย์ ในการทำงาน ศิลปะ (ทัศนศิลป์)	6	60
2.6 ควรกำหนดวัตถุประสงค์ โดยเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าใน งานทัศนศิลป์ ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามที่เกี่ยวข้อง กับการพระพุทธศาสนา	5	50

ตารางที่ 20 ตารางแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านวัตถุประสงค์การสอน (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่	ร้อยละ
2.7 ควรกำหนดวัตถุประสงค์ โดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำสาระความรู้ และวิธีการทางทัศนศิลป์ ไปประยุกต์กับกลุ่มสาระอื่นและ ในชีวิตประจำวันได้	3	30

จากตารางที่ 20 ความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านวัตถุประสงค์การสอน มีรายละเอียดตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

ข้อที่ 1 ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาแนวพุทธกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา มีความสอดคล้องกันหรือไม่ เพราะเหตุใด นักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามี ความสอดคล้อง เพราะหลักสูตรการศึกษาแนวพุทธ หรือหลักไตรสิกขา มีความสอดคล้องกับเป้าหมายหลักของการศึกษา ตามพรบ. การศึกษา แห่งชาติ ในปัจจุบัน คือ ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้เป็น คนเก่ง ดี และมีความสุข (จำนวน 6 คน) มีความสอดคล้อง เพราะหลักสูตรการศึกษาแนวพุทธ หรือ หลักไตรสิกขา เป็นหลักสูตรพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม ซึ่งสามารถนำมาใช้บูรณาการได้กับทุกกลุ่มสาระ โดยเฉพาะในสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ทัศนศิลป์) หากนำหลักไตรสิกขามาบูรณาการ ก็จะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้สมบูรณ์ในทุกๆด้าน(จำนวน 3 คน) และมีความสอดคล้อง เพราะหากพิจารณาจากมาตรฐานกลุ่มสาระ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ของสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ทัศนศิลป์)แล้ว จะเห็นได้ว่าล้วนมีความสอดคล้องกับหลักไตรสิกขาทั้งสิ้น (จำนวน 1 คน) ตามลำดับ

ข้อที่ 2 ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ควรมีแนวทางอย่างไร นักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ

จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรกำหนดวัตถุประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขาในการบูรณาการเพื่อพัฒนาผู้เรียน แบบองค์รวมทั้งด้านศิลปะ คือทักษะความสามารถ และความประพฤติ สมานคือ ความมุ่งมั่นตั้งใจ และปฏิสัมพันธ์ที่ดีและปัญญา คือ ความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการนำมาประยุกต์ใช้ แก้ปัญหา (จำนวน 10 คน) ควรกำหนดวัตถุประสงค์ โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมาน มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) (จำนวน 9 คน) ควรกำหนดวัตถุประสงค์ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ร่วมกับผู้อื่น (จำนวน 9 คน) ควรกำหนดวัตถุประสงค์ โดยเน้นให้ผู้เรียน สามารถคิดแก้ปัญหาและสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามความคิดจินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจของตนได้ (จำนวน 7 คน) ควรกำหนดวัตถุประสงค์ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัยมีความตรงต่อเวลา รับผิดชอบและซื่อสัตย์ ในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) (จำนวน 6 คน) ควรกำหนดวัตถุประสงค์ โดยเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าใน งานทัศนศิลป์ ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา (จำนวน 5 คน) และควรกำหนดวัตถุประสงค์ โดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำสาระความรู้และวิธีการทางทัศนศิลป์ ไปประยุกต์กับกลุ่มสาระอื่นและในชีวิตประจำวันได้ (จำนวน 3 คน) ตามลำดับ

2.2.2 ด้านเนื้อหาสาระ

ตารางที่ 21 ตารางแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านเนื้อหาสาระ

ข้อความ	ความถี่	ร้อยละ
1. ท่านคิดว่าควรมีการกำหนดเนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย อย่างไรบ้าง		
1.1 ควรมีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับความสนใจ สภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตของผู้เรียน	10	100
1.2 ในการกำหนดเนื้อหาสาระ ควรมีการวิเคราะห์ว่าเนื้อหาสาระทางทัศนศิลป์ในแต่ละหน่วยการเรียนนั้น สามารถส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในเรื่องใดได้บ้าง และกำหนดหลักพุทธธรรมที่จะบูรณาการไว้ในทุกแผนการสอน	9	90
1.3 ควรมีเนื้อหาสาระ ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษา ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง มากกว่าสอนให้ทำ	9	90

ตารางที่ 21 ตารางแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านเนื้อหาสาระ (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่	ร้อยละ
1.4 ควรมีเนื้อหาสาระที่สอดแทรกหลักพุทธธรรมที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน	8	80
1.5 ควรมีเนื้อหาสาระที่หลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามความคิด จินตนาการ อย่างอิสระ	8	80
1.6 ควรมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความเป็นมา และความสำคัญของ ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้เรียนซึมซับ เห็นคุณค่า และร่วมอนุรักษ์สืบทอด	7	70
2. ท่านคิดว่าหลักพุทธธรรมใดที่มีความเหมาะสมในการสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย เพราะเหตุใด		
2.1 ควรสอดแทรกหลักพุทธธรรมที่สามารถใช้เป็นหลักในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) และการประพฤติตนเป็นคนดี เช่น อิทธิบาท 4, เบญจศีล เบญจธรรม เป็นต้น	10	100
2.2 ควรสอดแทรกใช้หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการฝึกสมาธิ และประโยชน์ของการฝึกสมาธิในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์)	9	90
2.3 ควรสอดแทรกหลักพุทธธรรมที่สามารถใช้เป็นหลักในการคิดแก้ปัญหาในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) เช่น โยนิโสมนสิการ เป็นต้น	5	50
2.4 ควรสอดแทรกหลักพุทธธรรมที่เป็นหลักเหตุผล เช่น กฎแห่งกรรม การทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น	2	20

จากตารางที่ 21 ความคิดเห็นของนักวิชาการการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านเนื้อหาสาระ มีรายละเอียดตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

ข้อที่ 1 ท่านคิดว่าควรมีการกำหนดเนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย อย่างไรบ้าง นักวิชาการศึกษาศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับความสนใจ สภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตของผู้เรียน (จำนวน 10 คน) ในการกำหนดเนื้อหาสาระ ควรมีการวิเคราะห์ ว่าเนื้อหาสาระทางทัศนศิลป์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ นั้น สามารถส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในเรื่องใดได้บ้าง และกำหนดหลักพุทธธรรมที่จะบูรณาการไว้ในทุกแผนการสอน (จำนวน 9 คน) ควรมีเนื้อหาสาระ ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษา ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง มากกว่าสอนให้ทำ (จำนวน 9 คน) ควรมีเนื้อหาสาระที่สอดแทรกหลักพุทธธรรมที่เน้นให้ผู้เรียน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน (จำนวน 8 คน) ควรมีเนื้อหาสาระที่หลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามความคิด จินตนาการ อย่างอิสระ (จำนวน 8 คน) และควรมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญของภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามที่เกี่ยวข้องเรื่องกับพระพุทธศาสนาเพื่อให้ผู้เรียนซึมซับ เห็นคุณค่า และร่วมอนุรักษ์สืบทอด (จำนวน 7 คน) ตามลำดับ

ข้อที่ 2 ท่านคิดว่าหลักพุทธธรรมใดที่มีความเหมาะสมในการสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย เพราะเหตุใด นักวิชาการศึกษาศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรสอดแทรกหลักพุทธธรรมที่สามารถใช้เป็นหลักในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) และการประพฤติตนเป็นคนดี เช่น อิทธิบาท 4, เบญจศีลเบญจธรรม เป็นต้น (จำนวน 10 คน) ควรสอดแทรกหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสมาธิและประโยชน์ ของการฝึกสมาธิในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) (จำนวน 9 คน) ควรสอดแทรกหลักพุทธธรรมที่สามารถใช้เป็นหลักในการคิด แก้ปัญหาในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) เช่น โยนิโสมนสิการ เป็นต้น (จำนวน 5 คน) และ ควรสอดแทรกหลักพุทธธรรมที่เป็นหลักเหตุผล เช่น กฎแห่งกรรม การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น (จำนวน 2 คน) ตามลำดับ

2.2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตารางที่ 22 ตารางแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อความ	ความถี่	ร้อยละ
1. ท่านคิดว่าการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ควรใช้เทคนิควิธีการสอนอย่างไรบ้าง		
1.1 ครูผู้สอน ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน ทั้งในด้านการทำงานศิลปะ(ทัศนศิลป์) และในด้านความประพฤติ	10	100
1.2 ควรมีการกำหนดข้อตกลงร่วมกันโดยเน้นความมีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์)	8	80
1.3 ควรใช้นิทานที่มีคติสอนใจ เช่น นิทานชาดก หรือนิทานคุณธรรมต่างๆ และการยกตัวอย่างข่าวสารที่กำลังเป็นที่สนใจ หรือเหตุการณ์สำคัญ มาใช้เป็นสื่อในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน	7	70
1.4 ควรให้ผู้เรียนได้ใช้วัสดุ อุปกรณ์ทางศิลปะ(ทัศนศิลป์)ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกความเชื่อเพื่อเมื่อแก่	7	70
1.5 ควรให้ผู้เรียนนั่งสมาธิก่อนเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียน	6	60
1.6 ควรใช้เรื่องราวของศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา มาเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) เช่น ตั้งเป็นหัวข้อในการทำงาน เป็นต้น	5	50
1.7 ควรใช้วัสดุอุปกรณ์ทางทัศนศิลป์ ที่ผลิตได้เอง หรือหาได้ง่ายในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักประหยัด และรู้คุณค่าของสิ่งที่มีในท้องถิ่น	4	40
1.8 ควรใช้เทคนิคการเสริมแรง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์)	4	40
1.9 ควรใช้การตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์)	3	30
1.10 ควรใช้เพลงบรรเลงต่างๆ เปิดเบาๆให้ผู้เรียนฟังในระหว่างทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อให้ผู้เรียนทำงานอย่างสงบ และมีความสุข	1	10

ตารางที่ 22 ตารางแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่	ร้อยละ
2. ท่านคิดว่าท่านคิดว่ารูปแบบกิจกรรมศิลปะแบบใดที่มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม		
2.1 ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์)ร่วมกับผู้อื่น เช่น กระบวนการกลุ่ม การทำโครงการ เป็นต้น	10	100
2.2 ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ในท้องถิ่นที่ และกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดการซึมซับและเห็นคุณค่า	10	100
2.3 ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่เน้นการทำงานที่อาศัยความประณีต ละเอียดลออ เพื่อเสริมสร้างสมาธิให้แก่ผู้เรียน	8	80
2.4 ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทดลองคิดแก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์	7	70
2.5 ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ อธิบายความหมายงานศิลปะ(ทัศนศิลป์) ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	7	70
2.6 ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมศิลปะ(ทัศนศิลป์) ในวัดที่ใกล้กับโรงเรียน เช่น การพาผู้เรียน ไปวาดภาพจิตรกรรมฝาผนัง ให้ผู้เรียนวาดภาพวิถีชีวิตของพระสงฆ์ เป็นต้น	6	60
2.7 ควรให้วัดและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมบูรณาการในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น	6	60
2.8 ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) โดยเชื่อมโยงกับกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ต่างๆ เช่น กิจกรรมการขนทรายเข้าวัดและให้ผู้เรียนทำกิจกรรมศิลปะก่อเจดีย์ทราย เป็นต้น	3	30

จากตารางที่ 22 ความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการ โรงเรียนวิถีดุสิต จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีดุสิต จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีดุสิต ระดับประถมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีรายละเอียดตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

ข้อที่ 1 ท่านคิดว่าในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ระดับประถม ศึกษาตอนปลาย ควรใช้เทคนิควิธีการสอนอย่างไรบ้าง นักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีดุสิต จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีดุสิต จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ครูผู้สอนควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ ผู้เรียน ทั้งในด้านการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) และในด้านความประพฤติ (จำนวน 10 คน) ควรมีการกำหนดข้อตกลงร่วมกันโดยเน้นความมีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ และความ ซื่อสัตย์ในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) (จำนวน 8 คน) ควรใช้นิทานที่มีคติสอนใจ เช่น นิทาน ชาดก หรือนิทานคุณธรรมต่างๆ และการยกตัวอย่างข่าวสารที่กำลังเป็นที่สนใจหรือเหตุการณ์ สำคัญ มาใช้เป็นสื่อในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน (จำนวน 7 คน) ควรให้ผู้เรียน ได้ใช้วัสดุ อุปกรณ์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) ร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (จำนวน 7 คน) ควรให้ผู้เรียนนั่งสมาธิก่อนเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียน (จำนวน 6 คน) ควรใช้ เรื่องราวของศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา มาเชื่อมโยงกับกิจกรรมการ เรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) เช่น ตั้งเป็นหัวข้อในการทำงาน เป็นต้น (จำนวน 5 คน) ควรใช้ วัสดุอุปกรณ์ทางทัศนศิลป์ ที่ผลิตได้เอง หรือหาได้ง่ายในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักประหยัด และรู้ คุณค่าของสิ่งที่มีในท้องถิ่น (จำนวน 4 คน) ควรใช้เทคนิคการเสริมแรง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความ มั่นใจในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) (จำนวน 4 คน) ควรใช้การตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียน คิดแก้ปัญหาในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) (จำนวน 3 คน) และควรใช้เพลงบรรเลงต่างๆ เปิด เบาๆ ให้ผู้เรียนฟังในระหว่างทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อให้ผู้เรียนทำงานอย่างสงบ และมี ความสุข (จำนวน 1 คน) ตามลำดับ

ข้อที่ 2 ท่านคิดว่าท่านคิดว่าจะรูปแบบกิจกรรมศิลปะแบบใดที่มีความเหมาะสมในการ จัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม นักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีดุสิต จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีดุสิต จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทำ กิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ร่วมกับผู้อื่น เช่น กระบวนการกลุ่มการทำโครงการ เป็นต้น (จำนวน 10

คน) ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่ และกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้เกิดการซึมซับและเห็นคุณค่า(จำนวน 10 คน) ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่เน้นการทำงานที่อาศัยความประณีต ละเอียดลออ เพื่อเสริมสร้างสมาธิให้แก่ผู้เรียน (จำนวน 8 คน) ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทดลองคิดแก้ปัญหา คิตรีเริ่มสร้างสรรค์ ใช้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ (จำนวน 7 คน) ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ อธิบายความหมายงานศิลปะ(ทัศนศิลป์) ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น (จำนวน 7 คน) ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมศิลปะ(ทัศนศิลป์) ในวัดที่ใกล้กับโรงเรียน เช่น การพาผู้เรียน ไปวาดภาพจิตรกรรมฝาผนัง ให้ผู้เรียนวาดภาพวิถีชีวิตของพระสงฆ์ เป็นต้น (จำนวน 6 คน) ควรให้วัดและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมบูรณาการในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น (จำนวน 6 คน) และควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) โดยเชื่อมโยงกับกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ต่างๆ เช่น กิจกรรมการขนทรายเข้าวัดและให้ผู้เรียนทำกิจกรรมศิลปะก่อเจดีย์ทราย เป็นต้น (จำนวน 3 คน) ตามลำดับ

2.2.4 ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

ตารางที่ 23 ตารางแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

ข้อความ	ความถี่	ร้อยละ
1. ท่านคิดว่าการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ควรมีบรรยากาศในการเรียนอย่างไร		
1.1 ควรมีบรรยากาศการเรียนการสอนที่เน้นความร่วมมือ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์)	10	100
1.2 ควรมีบรรยากาศทางการเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ	9	90
1.3 ควรมีบรรยากาศทางการเรียนที่สงบผ่อนคลาย ให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้และมีความตั้งใจ ในการสร้างสรรค์ผลงาน	9	90

ตารางที่ 2 ตารางแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1.4 ควร มีบรรยากาศทางการเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการ แสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งกันและกัน และยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น	8	80
1.5 ควร มีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง อยู่เสมอ เช่น มีตัวอย่างผลงาน หนังสือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทางศิลปะ(ทัศนศิลป์)ที่หลากหลาย เป็นต้น	5	50
2. ท่านคิดว่าในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ลักษณะของห้องเรียนศิลปะควรมีลักษณะเช่นไร และแหล่งเรียนรู้แบบใด ที่มีความเหมาะสม		
2.1 ห้องเรียนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ควร มีบรรยากาศสงบ ใกล้เคียงธรรมชาติ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) อย่างมีสมาธิและ มีความสุข	10	100
2.2 ห้องเรียนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ควร มีขนาดพอเหมาะกับจำนวน ของผู้เรียน มีการจัดแบ่งพื้นที่อย่างเหมาะสม เชื้อต่อการทำ กิจกรรมศิลปะ(ทัศนศิลป์) ที่หลากหลาย	9	90
2.3 ควรส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนา เช่น วัด และโบราณสถาน อย่างสม่ำเสมอ	8	80
2.4 ควรมีแหล่งเรียนรู้ทางทัศนศิลป์ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน	6	60

จากตารางที่ 23 ความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีรายละเอียดตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

ข้อที่ 1 ท่านคิดว่าในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ระดับประถม ศึกษาตอนปลาย ควร มีบรรยากาศในการเรียนอย่างไร นักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาใน

โรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีบรรยากาศการเรียนการสอนที่เน้นความร่วมมือ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในการทำกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) (จำนวน 10 คน) ควรมีบรรยากาศทางการเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิด สร้างสรรค์อย่างอิสระ(จำนวน 9 คน) ควรมีบรรยากาศทางการเรียนที่สงบผ่อนคลาย ให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้และมีความตั้งใจในการสร้างสรรค์ผลงาน (จำนวน 9 คน) ควรมีบรรยากาศทางการเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งกันและกันและยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น(จำนวน 8 คน) ควรมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ เช่น มีตัวอย่างผลงาน หนังสือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางศิลปะ(ทัศนศิลป์) ที่หลากหลาย เป็นต้น(จำนวน 5 คน)

ข้อที่ 2 ท่านคิดว่าในการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ลักษณะของห้องเรียนศิลปะควรมีลักษณะเช่นไร และควรมีแหล่งเรียนรู้แบบใดที่มีความเหมาะสม นักวิชาการศึกษาศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปะศึกษาในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ห้องเรียนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ควรมีบรรยากาศสงบ ใกล้เคียงธรรมชาติเพื่อให้ผู้เรียนได้ทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) อย่างมีสมาธิและมีความสุข(จำนวน 10 คน) ห้องเรียนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ควรมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนของผู้เรียน มีการจัดแบ่งพื้นที่อย่างเหมาะสม เอื้อต่อการทำกิจกรรมศิลปะ(ทัศนศิลป์) ที่หลากหลาย (จำนวน 9 คน)ควรส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น วัด และโบราณสถาน อย่างสม่ำเสมอ (จำนวน 8 คน) และควรมีแหล่งเรียนรู้ทางทัศนศิลป์ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน (จำนวน 6 คน) ตามลำดับ

2.2.5 ด้านการวัดและประเมินผล

ตารางที่ 24 ตารางแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล

ข้อความ	ความถี่	ร้อยละ
1. ท่านคิดว่าในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ควรวัดและประเมินผลผู้เรียนในด้านใดบ้าง		
1.1 ควรมีการวัดและประเมินผล ให้ครบรอบด้านตามหลักทฤษฎี 4 โดยให้ความสำคัญในแต่ละด้านเท่าๆกัน	10	100
1.2 ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการสื่อความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจ ผ่านงานศิลปะ (ทัศนศิลป์)	9	90
1.3 ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านความมีสมาธิ ความมุ่งมั่นตั้งใจ ในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์)	9	90
1.4 ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในการทำงานกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ร่วมกับผู้อื่น	8	80
1.5 ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านคุณธรรมในการทำงาน ความมีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ในการทำงานกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์)	8	80
1.6 ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านกระบวนการทำงาน และการแก้ไขปัญหาในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์)	7	70
2. ท่านคิดว่าในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ควรใช้วิธีการใดบ้างในการวัดและประเมินผล		
2.1 ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	10	10
2.2 ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียนจากทั้งผลงาน และกระบวนการทำงาน	8	80
2.3 ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียนโดยการสังเกตพฤติกรรม ทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) ทั้งการทำงานแบบเดี่ยว และใช้กระบวนการกลุ่ม	7	70
2.4 ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น อธิบายผลงานและกระบวนการทำงาน	5	50

ตารางที่ 24 ตารางแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่	ร้อยละ
2.5 ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ในการประเมินการทำงานของตนเอง และมีการวิพากษ์ วิจารณ์ร่วมกัน	3	30

จากตารางที่ 23 ความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล มีรายละเอียดตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

ข้อที่ 1 ท่านคิดว่าการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ระดับ ประถมศึกษาตอนปลาย ควรวัดและประเมินผลผู้เรียนในด้านใดบ้าง นักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาใน โรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีการวัดและประเมินผล ให้ครบรอบ ด้านตามหลักทฤษฎี 4 โดยให้ความสำคัญในแต่ละด้านเท่าๆกัน (จำนวน 10 คน) ควรมีการวัด ประเมินผลผู้เรียนในด้าน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการสื่อความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจ ผ่านงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) (จำนวน 9 คน) ควรมีการวัดประเมินผล ผู้เรียนในด้านความมีสมาธิ ความมุ่งมั่นตั้งใจ ในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) (จำนวน 9 คน) ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียนในด้านการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจ รู้จัก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในการทำงานกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) ร่วมกับผู้อื่น (จำนวน 8 คน) ควรมีการวัด ประเมินผลผู้เรียนในด้านคุณธรรมในการทำงาน ความมีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา ความ รับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ในการทำงานกิจกรรมศิลปะ (ทัศนศิลป์) (จำนวน 8 คน) และควรมีการวัด ประเมินผลผู้เรียนในด้านกระบวนการทำงาน และการแก้ไขปัญหาในการทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) (จำนวน 7 คน) ตามลำดับ

ข้อที่ 2 ท่านคิดว่าในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ควรใช้วิธีการใดบ้างในการวัดและประเมินผล นักวิชาการศึกษาศึกษานิเทศก์ ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย (จำนวน 10 คน) ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียนจากทั้งผลงานและกระบวนการทำงาน (จำนวน 8 คน) ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียนโดยการสังเกตพฤติกรรมทำงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) ทั้งการทำงานแบบเดี่ยว และใช้กระบวนการกลุ่ม (จำนวน 7 คน) ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียนโดยการ ให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น อธิบายผลงานและ กระบวนการทำงาน (จำนวน 5 คน) และ ควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินการทำงานของตนเอง และมีการวิพากษ์วิจารณ์ร่วมกัน (จำนวน 3 คน) ตามลำดับ

2.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษาด้านสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ

ตารางที่ 25 ตารางแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ

ข้อความ	ความถี่	ร้อยละ
1. การจัดการเรียนการสอนของท่านในปัจจุบันประสบปัญหาในด้านใดบ้าง และท่านมีข้อเสนอแนะหรือ ความคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษาหรือไม่ อย่างไร		
สภาพปัญหา		
1.1 ในปัจจุบันยังขาดงบประมาณ ในด้านวัสดุ อุปกรณ์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) รวมถึงยังขาดห้องปฏิบัติการทางทางศิลปะ (ทัศนศิลป์)	10	100
1.2)ครูผู้สอนศิลปะ(ทัศนศิลป์)ส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านศิลปศึกษาหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง	8	80

ตารางที่ 25 ตารางแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้านสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่	ร้อยละ
1.3 เวลาในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาน้อยเกินไป โดยในบางโรงเรียน มีเวลาในการจัดการเรียนการสอน ศิลปศึกษา เพียง 7 คาบต่อภาคการศึกษาเท่านั้น	3	30
<u>ข้อเสนอแนะและความเห็นอื่นๆ</u>		
1.1 ควรมีการอบรมพัฒนาครูศิลปศึกษา และพหุครูศิลปศึกษา ไปศึกษาดูงาน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม อย่างสม่ำเสมอ	10	100
1.2 ควรมีการวิจัย หรือจัดทำเอกสารในเรื่องการจัดการเรียนการสอน โดย บูรณาการพุทธธรรม สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยเฉพาะ เพื่อให้ความรู้แก่ครูศิลปศึกษา	9	90
1.3 ควรมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเน้นการจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการพุทธธรรม ในทุกกลุ่มสาระอย่างเป็นระบบ	7	70
1.7 ควรมีการสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนมากกว่านี้	2	20

จากตารางที่ 25 นักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนวิชาศิลปศึกษาโดย บูรณาการพุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ด้าน สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

ข้อที่ 1 การจัดการเรียนการสอนของท่านในปัจจุบันประสบปัญหาในด้านใดบ้าง และท่านมี ข้อเสนอแนะหรือ ความคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ศิลปศึกษาโดยบูรณาการ พุทธธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา หรือไม่อย่างไร ในด้านสภาพปัญหา นักวิชาการ ศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ในปัจจุบันยังขาดงบประมาณ ในด้าน วัสดุ อุปกรณ์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) รวมถึงยังขาดห้องปฏิบัติการทางศิลปะ (ทัศนศิลป์)

(จำนวน 10 คน) ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านศิลปศึกษา หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง(จำนวน 8 คน) และเวลาในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาน้อยเกินไป โดยในบางโรงเรียน มีเวลาในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาเพียง 7 คาบต่อภาคการศึกษาเท่านั้น (จำนวน 3 คน) ตามลำดับ และในส่วนของข้อเสนอแนะและความเห็นอื่นๆ นักวิชาการศึกษาศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีการอบรมพัฒนาครูศิลปศึกษา และพาศิลปศึกษา ไปศึกษาดูงาน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม อย่างสม่ำเสมอ(จำนวน 10 คน) ควรมีการวิจัย หรือจัดทำเอกสารในเรื่องการจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการพุทธธรรมสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยเฉพาะ เพื่อให้ความรู้แก่ครูศิลปศึกษา (จำนวน 9 คน) ควรมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเน้นการจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการพุทธธรรมในทุกกลุ่มสาระอย่างเป็นระบบ (จำนวน 7 คน) และ ควรมีการสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนมากกว่านี้ (จำนวน 2 คน) ตามลำดับ